

Epizteln sammanfattar sensommarens utbrott av newcastlesjuka i Kalmar län, beskriver den svenska

smittspårningen kopplad till en häst i Tyskland med infektiös anemi och beskriver en misstanke om afrikansk svinpest som kunde avfärdas. Texten är sammanställd av Madeleine Gertzell, Jordbruksverket.

UTBROTT AV NEWCASTLESJUKA I KALMAR LÄN

Den 17 augusti konstaterades att en värphönsbesättning med 4 000 fjäderfå drabbats av newcastlesjuka i Kalmar län. Besättningen provtogs för newcastlesjuka efter att man sett en kraftig nedgång i äggproduktionen och en ökad förekomst av skinnägg. Proverna analyserades på SVA och var positiva avseende paramyxovirus typ 1 med PCR. Sekvensering visade att det rörde sig om en högvirulent stam, dvs diagnosen newcastlesjuka ställdes. Arbetet med att avliva djuren i den drabbade besättningen och att sanera anläggningen påbörjades snabbt och Jordbruksverket beslutade om restriktioner i området för att förhindra att smittan skulle sprida sig. Det infördes även ett skyddsområde med tre kilometers radie kring gården och ett övervakningsområde med tio kilometers radie.

Newcastlevirus angriper fåglarnas nervsystem, andningsorgan och tarm. Symtomen på newcastlesjuka kan variera avsevärt och påverkas av virusstam, fåglarnas art, ålder och motståndskraft. Ett eller flera av följande symtom kan ses: nedsatt allmäntillstånd, sänkt äggproduktion, ökad förekomst av skinnägg, pigmentförändringar i äggskalerna, ökad dödlighet (upp till 100 procent), hängande vingar, förlamade ben, vridning av nacken, kramper, cirkelgång (symtom från centrala nervsystemet), andningssvårigheter med eller utan hosta, diarré. I utbrotten av newcastlesjuka under senare år har nedsatt äggproduktion i kombination med skinnägg varit det helt dominerande symtomet.

Infektionen kan överföras genom direktkontakt mellan fåglar och paramyxovirus-1 före-

kommer hos vilda fåglar. Smitta sprids också indirekt med redskap, skor, kläder, fordon, damm och fjädrar. Det är därför viktigt att ha en hög biosäkerhet i stallarna för att undvika att få in smittan i en besättning.

INFEKTIÖS ANEMI HOS HÄST I TYSKLAND

Den 15 augusti fick Jordbruksverket information från tyska myndigheter om att en smittspårning angående infektiös anemi (EIA) hade kopplingar till Sverige. Bakgrunden var att en häst konstaterats smittad i Tyskland och det fanns flera utbrott kopplade till just den hästen. Under 2014 deltog nio hästar från Sverige i en tävling i Tyskland där även den smittade hästen var med.

EIA har inte funnits i Sverige sedan 1960-talet. I flera andra länder förekommer utbrott i varierande omfattning och sjukdomen finns endemiskt i Rumänien och Italien. Om en häst påträffas med EIA får den eller andra hästar som befinner sig på anläggningen inte flyttas innan samtliga har provtagits med negativt resultat två gånger med 90 dagars mellanrum efter att den senast konstaterat smittade hästen avlivats. EIA kan smitta med blodsugande insekter, framför allt bromsar, vilket innebär att även angränsande anläggningar med häst kan drabbas.

Jordbruksverket påbörjade med anledning av uppgifterna från Tyskland ett smittspårningsarbete för att försöka hitta och identifiera de svenska hästar som deltagit i tävlingen. När det gäller smittspårning av hästar är det mer problematiskt än för exempelvis nötkreatur. Eftersom myndigheten saknar information om var

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

olika hästar befinner sig måste vi söka genom de begränsade uppgifter som finns. Sju av de nio hästar de tyska myndigheterna kontaktat Jordbruksverket om finns registrerade i den centrala hästdatabasen. Vi vet däremot inget om de två kvarvarande. Eftersom EIA inte alltid leder till symtom hos hästar som kan föra smittan vidare är det av stort intresse att hitta hästarna och provta dem. Konsekvenserna av att få smittbärande hästar till Sverige är stora och det är viktigt att snabbt hitta hästarna för att begränsa spridningen.

Om EIA

EIA orsakas av ett lentivirus och är nära besläktat med människans HIV, men kan inte smitta till människa. Virusets sprids med blod, vanligen via vektorer. Smittan kan även spridas med förorenade kanyler, blodprodukter, från sto till foster i moderlivet eller via mjölken. Venerisk smitta har också nämnts. Insjuknade hästar som inte dör kan utgöra en smittorisk resten av livet och måste hållas isolerade eller avlivas. Virusmängden i blodet är högst hos akut sjuka, lägre hos kroniskt sjuka och lägst hos symptomlösa bärare av EIA.

Första kliniska tecknet vid infektion är ofta en febertopp, sänkt aktivitet, nedsatt aptit och trombocytopeni. Detta stadium är kort och missas lätt. Andra symtom som sjukdomen kan ge är periodisk feber (upp till 42 °C), anemi, viktnedgång eller utmärgling, tilltagande svaghet och död. Både akut, kroniskt och subkliniskt förlopp förekommer. Åsnor visar oftast inga symtom.

Efter smitta verkar det vanligaste vara att hästen utvecklar en subklinisk infektion utan tydliga symtom, men hästen bär på viruset och

har också antikroppar mot viruset resten av livet. Infektionen avslöjas oftast då hästens kondition försämrats.

MISSTANKE OM AFRIKANSK SVINPEST AVFÄRDAD

Ett vildsvin som hittats dött i närheten av Knivsta lämnades in för obduktion till SVA i mitten av augusti. Alla vildsvin som hittas döda och som kommer till SVA obduceras och undersöks för afrikansk svinpest oavsett obduktionsbild, inom ramen för den så kallade fallviltsovervakningen. Den utgör en del av Sveriges sjukdomsovervakning för allvarliga sjukdomar hos vilda och domesticerade djur.

Sedan 2014 har afrikansk svinpest etablerats bland vildsvinspopulationer i delar av Baltikum och Polen och under denna period har ett 50-tal svenska vildsvin undersökts, i samtliga fall med negativt resultat. Detta senaste vildsvin hade dock till skillnad från tidigare fall en obduktionsbild som överensstämde med vad man skulle kunna se vid afrikansk svinpest: blödningar i gastrointestinkanalen, lever och mjälte och petekiella blödningar på flera andra inre organ. Vildsvinet hittades dessutom i ett område med mycket mänsklig aktivitet, nära stora trafikerade vägar och inte långt från Arlanda flygplats. Dessa faktorer stärkte misstanken, varför beslut togs om skyndsamt analys av proverna. Jordbruksverket krisorganisation sattes i beredskap för att snabbt kunna börja arbeta och länsstyrelsen kontaktades. När provsvaret kom visade det dock negativt för afrikansk svinpest.

Risken för introduktion av afrikansk svinpest till Sverige bedöms av SVA sedan ett par år tillbaka som förhöjd. Att ytterligare länder inom EU (Rumänien och Tjeckien) drabbats under sommaren har i sig inte höjt den bedömda risknivån. Ju längre tid som går och ju fler områden och länder som är drabbade, desto högre är dock sannolikheten för att sjukdomen sprids vidare inom EU och till slut kan nå Sverige. Med tanke på detta kontaktades alla medlemsländer tidigare i somras av EU-kommissionen med en uppmaning om att se över sin beredskap.

Tjeckien hade i somras sitt första fall av afrikansk svinpest bland vildsvin trots att landet saknar gräns mot känt smittade länder. Närmaste smittade region är Ukraina som ligger mer än 40 mil från flygplatsen. Fallet inträffade nära en transportled österifrån och man drog slutsatsen att spridningen skett med hjälp av människor. Om Sverige blir smittat är sannolikheten hög att det sker på liknande sätt. ■

Sedan 2014 har afrikansk svinpest etablerats bland vildsvinspopulationer i delar av Baltikum och Polen.

Foto: SVA